

Jordi Bertran
Gestor cultural
jbertran@tinet.cat

(Maireta i seitó)

Testimoni. Magdalena en fou el primer de la resurrecció de Jesús a qui confongué amb un hortolà

El retaule de Santa Magdalena a l'actual església de Sant Llorenç prové de l'antic temple de la confraria d'hortolans. FOTO: PERE FERRÉ

L'hort escènic de la Magdalena

El seguici de Santa Tecla no sempre ha tingut els elements d'ara. Hi ha hagut èpoques amb menys integrants i altres amb més entitats. Una de les que hi estigué vinculada històricament fou el gremi dels hortolans. El 1321 en l'entrada del braç de Santa Tecla a la ciutat, quan arribà la relíquia des d'Armènia, ja participà amb un ball amb 80 confreres.

L'hem pogut seguir amb elements festius propis fins a la Guerra del Francès que esclatava el 1808. L'any 1353 tenia seu a l'església de Santa Magdalena de Bell-lloch, temple de l'anomenada horta de Tarragona, a l'àrea del Francolí en un punt no consensuat, fora muralles. Fou la seva casa fins a la Guerra dels Segadors, quan els combats de 1641 i 1644 la malmetrien definitivament.

La vinculació dels hortolans amb el patronatge de Maria Mag-

dalena es fonamenta en l'evan-geli de sant Joan. El diumenge posterior a la mort de Jesucrist, Maria Magdalena se n'anà al sepulcre i veié que la pedra havia estat tret de l'entrada de la tomba. Informats els apòstols, de retorn es quedà plorant a fora, des d'on veié dos àngels on havia estat el cos de Jesús. Interrogada pels plors, els respongué que se l'havien endut i desconeixia on era.

Aleshores, es girà i el veié allà dret. Però el confongué amb un hortolà, fet determinant per a l'advocació de la confraria tarragonina. Jesús li preguntà per què plorava i qui buscava. Ella li respongué: «Si te l'has emportat tu, digues-me on l'has posat, i jo mateixa me l'enduré». Jesús la cridà: «Maria!». Ella es girà tot identificant-lo i li digué en hebreu: «Rabuni», mestre. Jesús li concedí el privilegi de ser la

primera a qui comunicà la resurrecció.

Tot i que entre el segle XIV i el XVI, aquesta confraria és responsable d'altres entremesos i balls, des del 1617 escenificà el ball parlat o joc de cavallers, dames i turcs, portant un hort. Es

Santa Magdalena s'escau el 22 de juliol i és patrona dels hortolans locals

tracta d'una representació parlada de teatre de carrer, però sense música. La presència de cavallers i turcs, quatre per bàndol, podria confondre-la amb l'entremès dels turcs i cavallets, documentat el 1436 i en mans d'una altra confraria agrària, la de Sant

Llorenç dels pagesos i bracers des de 1514.

Però era diferent. La presència de quatre dames, totes interpretades per homes agremiats, es completa des de 1654 amb un hortolà que actua com a criat, i amb un gavatx o francès borrarxo. Aquest paper coincideix amb el trasbals patit per la ciutat a la Guerra dels Segadors, quan l'exèrcit francocatalà assetjà Tarragona en mans castellanques. L'enderrocament del temple dels hortolans influí en la introducció del nou personatge.

El 1695 es documenten «el Etiòpe y la Etiopessa», actors que figuren la raça negra, comuna en un anterior element gestionat pels agremiats. L'escenificació de l'hort acabava amb una notable bullícia en repartir «confits» entre els espectadors. Aquesta praxi havia estat viva en els jocs més antics de la corporació. Les

actes municipals recullen l'expressió «portant un hort», il·lustrant un element escenogràfic. A finals del XVI els hortolans havien passejat un «carro enramat», a mode de les plataformes mòbils medievals, també anomenades roques i que havien integrat el seguici tarragoní. El joc de l'hort perpetua la presència d'una escenografia deambulante prou aparatosa.

Tot i que el 1704 es produí la unificació de les dues confraries agràries, pagesos i hortolans, i la fusió en una sola seu a l'església de Sant Llorenç, encara vigent, l'actuació dins el seguici es mantingué d'acord amb l'ordre processional antic i amb banderes i representacions diferenciades.

La representació de l'hort desaparegué amb la Guerra del Francès i no es recuperà ni durant la revifalla del XIX ni tampoc més modernament.

Sabíeu que...

Els pagesos inauguren la Sala Jujol

■ Avui el Gremi de Pagesos organitza una conferència sobre Josep M. Jujol i el Camp de Tarragona, a càrrec de la Dra. Anna Isabel Serra. Tindrà lloc a les 19.30 hores al Col·legi d'Arquitectes, c. Sant Llorenç, 20. Acabada, s'inaugurarà a la seu gremial la Sala Jujol on es pot contemplar obra de l'arquitecte (Arc de Sant Llorenç, 7).

Aquesta setmana torna la Reina Maria Cristina

■ Divendres 22 (21.30 h) i diumenge 24 (19 h), el ball parlat de la Reina Maria Cristina portarà les seves sàtires al barri de Maria Cristina, López Peláez, Hernández Sanahuja, Cronista Sessé, plaça Josep M. Salvadó i avinguda Catalunya (núm. 2-22). Una representació que dona personalitat a la celebració en aquests carrers tarragonins.

Un barri amb ball propi. FOTO: LLUÍS MILIÁN

Les faixes són per a les colles

■ El proper divendres, 22 de juliol, a les 18.30 h, la Confraria de Sant Magí lliurarà a les quatre colles castelleres de Tarragona la nova faixa d'honor de l'entitat. Aquest acte, nou de trinca i que es preveu que cada any compti amb diferents homenatjats de l'àmbit casteller, es portarà a terme a la capella del Portal del Carro.